

VIDÁM VAKÁCIÓ

- Aggyon az Isten jó napot! Tanéttó úr! Itthon vannak?

Évtizedek óta a zalai kis falu közepén lakó idős tanító házaspár kapujában töpörödött anyóka állt. Sötétkék - fehér kispettyes fejkendő, fekete posztópapucsot, hosszú ujjú, sötétkék – fehér nagy pettyes, sok gombos felsőt, ugyanolyan, bokáig érő, sokráncú ruhát, alatta alsószoknyát viselt. A szoknyáját fekete, fényes anyagból készült kötény takarta alján csipkével, oldalán nagy zsebbel. Egyik kezében botot, a másikban hivatalosnak tűnő borítékot tartott. Nyújtogatta a nyakát, leskelődött a kapu fölött, várta, hogy valaki beengedje.

- Tanéttó úr! Itthon vannak? - ismételte, míg ki nem nyílt az egyik ablak.

Az idős tanító kitekintett, majd halkán szólt élete párjának: - Úgy látom, a Buckó Naca jött hozzánk. Megyek, beengedem.

- Isten hozta kedves Naca! – köszöntötte a vendéget, szélesre tárva a kikaput. - Mi újság? Hozott valamit a postás?

- Jaj, aranyos Tanéttó úr, hozott, hozott, a franc üssön bele! Hivatalossat. Nézze, mekkora stempli van rajta! Kürázott a hideg, amiké a kezembe vettem. Főbontottam, elolvastam. Semmit se értettem belőle. Valamilyen adatszolgálatást kérnek. Mit tudom én, mit akarnak azok a hivatalos népek. Úgy küförgattyák a magyar szót, hogy förtelem! Azt akargyák, hogy szolgál'tassak adatot. Hát millen adatot szolgál'tassak? Nincsen énnekem semmim, főleg adatom! Szegén' öregasszon' vajok. Drága, aranyos Tanéttó úr! Magyarázza el, mit akarnak azok a furfangos hivatalnokok, és irgya meg nekik énhelettem, hogy ne rémisz'gessenek engemet mindenféle érthetetlen levelekke'! Ne kérgyenek semillen szolgál'tatást! Szolgál'tattunk mi eleget. Szegén apám abba buskomorodott bele. Képzelle! Még egy ráadás kopertát is küttek, hogy abba szolgál'tassak. Hát hogyan? Segéjjen, aranyos Tanéttó úr, mer' mingyá' agyvérzést kapok!

A tanító úr türelmesen végighallgatta a panaszáradatot, majd átolvasta a levelet. Naca néni közreműködésével kitöltötte az adatlapot, és belehelyezte a válaszbortékba.

- Látja, kedves Naca, ennyi volt az egész. Beviheti a postára, feladhatja. Nem akarta senki becsapni, sem megijeszteni. Azért jól tette, hogy elhozta. Jöjjön máskor is! Tudja, szívesen segítünk.

-Igen szépen köszönöm, aranyos Tanéttó úr! Az Isten álgya meg! Mi lenne velem maguk né'kü'! – hálálkodott megnyugodva az anyóka, miközben a szoknyája ráncai között megbújó zsebbe csúsztatva a levelet. - Hogy van a Gizike tanéttó néni? – váltott hirtelen témát. – Sose felejem ám el, hogy megtanított azokra a szép hímezésekre! Igaz, má' nem tudok varnyi. Ide nézzen, millen göröcsösek lettek az ujjaim! Az a sok kerti munka mindegyikre csomót kötött. Igen nehezen mozgatom őket. Szatyrot kötnyi még tudok, de az is megvisel. Láttya? Megnyomorottam! Fájósak a lábaim is, allig bírnak el. Botta' járok. A derekam is le akar szakannyi. Régen naponta kéccé' főfutottam a hegyre, most két naponta alig tudok fő'kepesztetni. Fújtatok, mint a söröslő. Így van ez, drága Tanéttó úr. Maguk bezzeg semmit nem öregszenek. Istenem, de szép emberek most is! Meg az aranyos Lincsike tanár néni, a lányuk! Igen szereti mindenki a faluban. Kár, hogy máshová köll átjárnyi szegénnek, mer' itten bezárt az iskola!

Mielőtt a tanító úr válaszolni próbált volna, Naca néni új témával folytatta a beszédáradatát: - Hallom, tennap megérkezett a nagy városbu' és magukná' nyaral a kis dedunokájok. Az a falufarka Reza pletyká'ta. Igaz-e?

- Igen, igen. Itt tölti a nyarat, csak tanév kezdésre viszik haza. Ősszel lesz első osztályos. Most éppen a kis barátnőjével játszik a tornácon.

- Drága, aranyos Tanéttó úr! Annék a dédunokájának egy kis ringlószi'vát, tüskéskörtét, meg néhány fej tejeskukoricát. Nem mertem e'hoznyi, nem tuttam, e'fogaggyák-e? Igen szívesen adom. Ha elengedik velem a kislán't, neki adom. Tudggya, nem messzi lakok, nem köll sokat mennyi.

A két kis barátnő, Réka, és a szintén nagyszüleinél vakációzó Kincső játék közben – szokás szerint – fülelt. Kíváncsian hallgatták a vendég és dédpapa beszélgetését. Amikor szóba került a várható szomszédolás, sebtében előálltak, boldogan ajánlották magukat.

Naca néni sem volt rest. Miután megkapta az engedélyt, intett a kislányoknak, és már fordult is a kiskapu irányába. Mentében megköszönte a szíves segítséget. Biztonság kedvéért tett még néhány megjegyzést a lelketlen hivatalra, Isten áldását kérte a ház lakóira, és botjával szorgalmasan kopogva nekilódult.

A lányokat meglepte Naca néni fürge járása. Nyomában maradva vígan szaporáztak utána.

Naca néni portája csodákat rejtett. A ház előtti virágoskertben ezer színben pompáztak a margaréták, dáliaák, liliomok, violák, szarkalábak, harangvirágok, sarkantyúvirágok, paprikavirágok, kukacvirágok, rózsák. Az ablakokban muskátlik, az árnyékban hortenziák, a ház tövében leánderek virultak.

Az első udvar végében jókora ringlószilvafa terpeszkedett telis-tele mosolygó gyümölcscsel.

- Na, kisanyáim! Ott a fa! Szeggyetek, amennyi csak köll! Mingyá' hozok cekkert, amibe belerakhattyátok!

- Cekkert? – néztek össze a kislányok. Jó lenne tudni mi a csoda lehet. Nem kellett sokáig törni a fejüket. Naca néni pillanatok alatt ott állt előttük két szép kis fonott szatyorral.

- Na, angyalkáim! - nyújtotta feléjük a szatyrokat. – Egyik cekker az egyiteké, másik a másiktoké. Nektek adom, nem köll visszahoznyi. A télen csinyátam kukoricacsuhébu'. E'fogadjátok?

A barátnők örömmel nyúltak az ajándékért és hipp – hopp teleszedték zamatos ringlószilvával.

Naca néni közben átöltözött. A kötényt, a felső szoknyáját és a kendőjét hétköznapi cserélte.

A lányok elismerően nézték az új szettjét.

- Naca néni kérem, nincs melege nyáron fejkendőben? – kérdezte Réka.

- Nekem? Fejkendőbe'? – lepődött meg Naca néni. – Nincsen. Mitü' lenne! Én mindig kendőbe' járok. Nyáron védi a fejemet a napsütéstü', télen a hidegtü'. Ha így előre húzom, nem süt a szemembe a nap. Énnekem nem köll napszemüveg, mint a divatozó fiataloknak. Ha melegíti a kendő a nyakamat, hátra kötöm. Védi a kupámat gyomláláskor. Megmutassam? - Gyors mozdulattal lekapta a virágos kendőjét, a füle mellett hátra simítva, ügyesen megkötötte a tarkóján. – Na, így ni! Millen? Hogyan áll? – illegette magát hamiskásan.

- Nagyon menő! – lelkesedtek a lányok. - És Naca néni kérem! - folytatta a kérdezősködést Kinga. - A szoknyák sem melegnek?

- Millen szoknyák? Ezek, amiket viselek? Nem! Nem melegnek! A ráncok között szellőzik – érkezett a magyarázat. – Legyez, hűssít. Láttátok, vékon' anyagbu' vannak. A fő'ső flokon, a péntő sifon. Természetes anyagbu' vannak, ahogyan a városi népek mongyák. Hehehe.

- A mellénykéjének is van valami különleges neve? – érdeklődött Réka. – Hol tetszett venni?

- Mi a neve? Mi lenne! Hát rékli. Hun vettem? Hát sehun. Az anyagot vettem a nagyvásárba', a Reza meg megvarrta. Mostanában nem igen varr, mer' remeg a keze. Nem baj, van elég ruhám. Van fekete-fehér babos, haragoszöld, bordó apró virágos, meg sima bárson' is csipkés szegélle'. Engemet kiszolgál'nak, ha többet nem is tudok varratni. Téltre van hárászkendőm, fé'kabátom, varratott csizmám. Szóval ki vajok staférozva.

- Nagyon szépek! Gratulálunk a gardrobjához! – bókoltak a lányok.

– Mihö? – nyitotta tágra a szemét Naca néni.

A kislányok összenéztek, kuncogva válaszoltak. – A szép ruhatárához. A sok szép ruhájához Naca néni. Szívesen felpróbálnánk némelyiket.

– Melliket?

– Amelyiket nem tetszik nagyon sajnálni. Nekünk mindegyik tetszeni fog!

Naca néni elégedetten bezsebelte a dicséretet és meggondoltan válaszolt: - Jó' van! Maj' meglátom! – Aztán kiadta az utasítást: - Na, elég a karattyolásbu'! Irány a háttusó kert, mennyünk kukoricát szennyi!

A baromfiudvar végében kezdődött a veteményes, majd a krumpliföld, utána a kukoricás. A gyönyörű, haragoszöld kukoricaszárak már másfél méter magasak voltak. Minden tövön egy-két zöld levelekbe burkolózó termés, a száruk tetején szép sárga címer büszkélkedett.

- Milyen csinos bóbitájuk van a kukoricáknak! - dicsérték a lányok.

- Nem bóbita! Hehe! Címer! – kacarászott Naca néni. - Ez pedig a kukoricacső, amit leszedünk. Miné' kövérebb, annál' nagyobbak benne a szemek. Válasszatok, én meg szedem! Nem a ti kezeteknek való a kukoricatörés.

- Gyönyörű selymes szálak lógnak ki a csövekből! – lelkesedtek a lányok.

- Az haj! Kukoricahaj. Így mongyuk – csapott fel tanítónak Naca néni. – Minden szembü' egy illen kis haj lóg kü. Ezekbü' szoktunk kukoricababát készítenyi. Szeggyünk babának valót is?

- Feltétlenül! - válaszolta egyszerre a két kislány.

- Akko' válogassatok! Van rövidebb, hosszabb, sárgás, ző'd, bordó is. Mutassátok mellik köll, én meg leszedem!

- Naca néni kérem, hogyan kell ebből babát csinálni?

- Esse tuggyátok? Nahát! Pedig könnyű! Úgy köll, hogy a haját óvatosan három felé osztjátok, azután befonjátok, mint az igazi haját. Lehet egy coffot, lehet kettőt is fonni. A fontos, hogy óvatosan bányátok vele, mer' könnyen szakad!

- Befonjuk a haját és kész a baba? Ennyi?

- Ennyi! Utána lehet vele jáccanyi, amíg összű nem szárad. - Naca néni repdesett az boldogságtól. Örült, hogy taníthatta valamire a városi kis fehérnépeket. – Ha esztet a Rezának e'mesélem! Levegő után kapkod majd, beleszorul a szussz az irigységtü'! - gondolta önelégülten.

Miután elkészült néhány kukoricababa, Naca néni a pajtából előhozott egy vesszőkosarat. – Na, most arany virágaim! A tejeskukoricákat belerakjátok ebbe a silingába. Egyik fülét egyikötök, másikat a másikatok foggya! Másik kezetekbe vizitek a cekkereket. A szí'vára raktam egy-két tuskéskörtét, ti

meg raktyátok rá a kukoricababákat, aztán indulás! A silingát hozzátok vissza, a cekkereket nem köll. Megmon'tam, hogy a tietek! - Megigazította a fejkendőjét, lesimította a szoknyáját, a kötényét, majd a kiskapu felé tessékelte a lányokat. – Na, akkor áldás, békesség! Tisztó'tetem a családot! Köszönöm a szíves látogatást! Gyertek másko' is!

Hangosan beszélt, remélve, hogy a szomszédból feltehetően átkukucskáló Reza barátnője is meghallja. Kitesékelte a lányokat a kapun, karba tett kézzel, büszkén nézett utánuk. Átpillantott a kerítésen, hátha leskelődésen csípi öreg barátnőjét. Sajnos nem látta. Ezért gyorsan becsukta az háza ajtaját, és átsietett a szomszédba. Muszáj volt eldicsekednie, kik jártak nála, mit csináltak, mit kaptak, mit mondtak, és mire tanította őket. Szó szerint mindent le akart adni. A többbit öreg barátnőjére bízta. Tudta, hogy az esti litánia idejére a falu minden mamikája tudni fog a nevezetes látogatásról. Mert akár hiszik, akár nem, a kis faluban ma is ilyen ősi módon terjednek legmegbízhatóbban a mindenkit érdeklő hírek.

Eközben Kincső bátyja, a tizenkét éves Kristóf, aki szintén a nagyszüleinél vakációzott, a nagypapájának segített tököt szedni. A kertben a krumpli sorok között gyönyörű zöld, szürkészöld, sárga, valamint csíkos és pettyes tökök pöffeszkedtek. Nagypapa praktikus célszerszámmal egy ütéssel elválasztotta a vastag száraktól, Kristóf pedig felrakta őket a kis kordéra. Amikor többet már nem tudtak egymásra pakolni, behúzták a baromfiudvarba, ahol néhányat ketté fűrészeltek és lerakták a földre. Pillanatok alatt kotkodácsolás, kukorékolás, hápogás kíséretében az állatok megrohamozták a friss csemegét. Élvezettel csipkedték a puha tökbelet, kapkodták a magokat.

– Ha kiették mindnek a belsejét, a héjat a disznóknak adjuk – oktatta Kristófot a nagypapa. - Nézd, milyen türelmetlenül döngetik az ól ajtaját! Ők is lakomázni szeretnének!

Kristóf a színes tökhalmaz láttán hirtelen felkiáltott: – Nagypapa! Tudod, hogy Halloweenkor tőklámpást szokás készíteni?

– Igen, igen. Tudom. Ősrégi hiedelmen alapszik az eredete. Hogyne tudnám! A Halloween tőklámpás azonban nem ilyen. Azt keményebb, vékonyabb héjú, narancssárga tökből faragják.

– Ebből is lehetne?

- Éppenséggel lehetne, de mivel lágyabb, gyengébb a héj, nem tudna jól kiszáradni, nem lenne tartós.

– Annyi baj legyen! Próbáljuk meg! – lelkesedett Kristóf. - A lányok ugrálni fognak örömeükben! Milyen eszközök kellenek?

– Hozom – adta be a derekát nagypapa. Bement a műhelybe, pár perc múlva egy kis lombfűrészszel, késsel, egy erős fémkanállal, és egy fekete filctollal tért vissza. – Válassz tököt! – szólt. – Én lefűrészelem a tetejüket, te pedig a kanállal kibeleded őket. Utána rajzold meg filccel a szemet, orrot, száját, én meg kifaragom! Na, melyikek legyenek?

– Ez a sárga-zöld csíkos, és a sárga-zöld pettyes. Egyiket kapja Kincső, másikat Réka.

Gyorsan dolgoztak. Kristóf ügyesen belezett, majd vicces arcokat rajzolt, nagypapa pedig már faragta is. Ahogyan az várható volt, a két kislány ujjongott örömeiben.

– Ollé! – rikkantott Réka. - Hangulatjel természetes anyagból! Óriási! Micsoda nap!

- Bátyuskám! - ölelte át Kristófot Kincső. – Szuper tesó vagy! Nem cseréllek el senkivel! Tudjátok mi jutott eszembe? Meg kell osztanunk az örömeinket Naca nénivel és Reza nénivel.

– Oké – állt rá Kristóf. – De csak sötétedéskor, hogy érvényesülhessen a gyertya világítás.

Szürkületkor különös sor lopakodott a járdán. Elöl Réka a csíkos töklámpással, mögötte Kincső a pettyessel, nyomukban Kristóf két gyertyával és egy doboz gyufával a kezében. A sort dédpapa zárta, magában beszélve: - Nem biztos, hogy jó ötlet. Nem biztos, hogy Naca venni fogja a lapot. Eh! mindegy! A kocka el van vetve! Úgyse tudtam volna lebeszélni a gyerekeket.

– Hoppácska! - suttogta Réka Naca néni kerítéséhez érve. – Naca néni mellett a küszöbön ott ül Reza néni is. Két legyet ütünk egy csapásra. Kristóf! Gyűjtsd meg a gyertyákat!

Kristóf az égő gyertyákat a tökök belsejébe tette, majd felrakta őket Naca néni kerítésoszlopaira. Csendben vártak.

– Semmi! – suttogta csalódottan Réka. - Észre sem vették. Elmélyülten beszélgetnek. - Majd gondolt egyet, és kísérteties hangon megszólalt: - Huj-huj-huj!

Kincső rákontrázott: - Hij-hij-hij!

– Jézus, Mária, Szent József! – hallatszott Naca néni kétségbe esett kiáltása. – Oda nézzen Reza! Megjelent a ludvérc! Ott vijjog a kapufélfán! E'gyütt a pokolfajzat! Hozom gyorsan a szentő'tvizet, meglocsolom a tópot, hogy be ne gyűjjön a házba.

– A rossebédesannya gyűtt el, nem a ludvérc! Ne rikonyállon illen eszementen! – hallatszott Reza néni válasza.

A gyerekek elhűlve lapítottak a kerítésen kívül. Erre nem számítottak. Öröm helyett ijedtség? Ez nem hiányzott! Meglepetésükre a furcsa párbeszéd folytatódott:

.- Dehonnam a ludvérc! Mondom, hogy az! Látom a nyápic lábát, ott toporog a kisajtóná'! Meg kőnö locsónyi a kerítést is! Akaggyon fő' rajta a csömöllet!

– A fészkes fenye van itt, nem a ludvérc! Valaki a bolongyát járattya velünk. Mennyünk, majd adok én neki a botomme! Gyűjjön, Naca!

– Nem menek! Sehová se menek! Ha akarnék se tunnék! Küment minden erő a lábaimbu! Jaj, Istenem, szerelmes szép Szüzanyám! Mingyá elalélok! Nézze, hogyan viczorog ránk a gyalázatos féreg! Jaj, Reza! Lánkorom óta nem fétem ekkorán. Szüzmária édesanyám! Végem van! - jajveszékelt Naca néni, majd erőtllenül lehuppant a meglocsolt tópra, azaz a küszöbre.

Reza néni rámordult: – Ne óbégasson, ne rikácsollon akkorán! Kaptya összű magát! Az istenfáját magának is, meg a ludvércnek is. Maj' megnézem mingyá, mi a nyavalakórság az ott! – Az ajtófélfélfába kapaszkodva föltápáskodott, majd botját meglengetve a kapu felé indult:

- Na, ide figyellé rám! Akárki vagy, elég a viccbü, gyere elő, különben futhacc orvosé', mer a Nacábu' mingyá kümegy a szussz, de ha elérlek, tebelülled is!

Ez elég meggyőzően hangzott. A három gyerek azonnal felfedte magát.

– Csókolom Naca néni, csókolom Reza néni! Mi vagyunk azok: Réka, Kincső, Kristóf. Nem akartunk senkit megijeszteni. Csak egy kis meglepetést szerettünk volna szerezni.

– Meglepetést! – rázta a fejét Reza néni, rácsodálkozva a gyerekekre. – Igencsak fé'resikeredett! Én csak-csak átvésző'tem, de a Naca még mindig alétozik. Millen meglepetés az illen? – topogott a botjával.

– Kedves Rezácska! – szólt hízelegve dédpapa, aki csak most merte felfedni magát. – Magácska aztán két lábbal áll a földön! Hamar rájött, hogy nem kísérteteknek, hanem kedvesnek tervezett gyermekcsínynek estek áldozatul. A halálra rémült kedves Nacácskát rögvest megpróbáljuk megnyugtatni és kiengesztelni.

Naca néni még mindig delíriumban volt. Homályos tekintettel hallgatta a Tanító urat és a megszeppen gyermekeket. Bámulta a töklámpásokat, közben magában motyogott ördögfajzat ludvércekről, és mindenáron locsolni akart szenteltvízzel. Végre magához tért, és színlelt haraggal hangoskodott:

- Megá' te bűdös Kristóf kölök, meg ti is két fehérnép! Mekkeserületek a mai napot! Ne gyertek a közelembbe, mer' ugrik az üssed – üssed botocskám! – fenyegetőzött. Látva a gyermekek bűnbánó tekintetét, békülékenyebben folytatta: - Na', jó' van! Tuttam ám, hogy valamillen csalafintaság van a dologba'. Csak a szegén' Rezát sajná'tam! Úgy remegett, mint a miskolci kocsonyába' a béka. Aszt láttátok vóna!

– Ki remegett? Miket mer mondanyi? Hogy nem szakad le a gerenda! Maga sipákó't, mind akire rágyűtt a bolondóra, nem én! Az összes szentőt vizét e'locsóta! Jó, hogy nem kü'dött haza az enyiméjér'!

Dédpapa és a három gyerek szó nélkül hallgatta a kivételes párbeszédét. Amikor a mamikákból kifogyott a szó és kellően megnyugodtak, illedelmesen elköszöntek, nyugodalmassal jó éjszakát kívánva Naca néninek és Reza néninek.

– Azt hát! Nyugodalmassat! Akkor többet illen meglepetés ne legyen! – replikázott felélénkülve Naca néni. –Egyet mondok! Éccakára küengedem a gunaramat, belekap a gatyájába annak, aki erre merészkedik. Az biztos!

Amikor a kapun kitessékelte a hivatlan vendégeket, utánuk szólt: - Lányok! Arany bogaraim! Hónap azér' várlak benneteket. Kőtrétest sütök! Gyertek áti, de meglepetés nékü'! Ecce' elég vót! Isten álgya magát is, Tanéttó úr! - Mikor hallótávolságon kívül tudta őket, Rezának odasúgta:

- Mibe keverték a gyerekek ezt a szegén Tanéttó urat. Nem vónék a helébe'!

Kicsit még üldögélt a két mamóka a sokat megélt küszöbön. Mikor teljesen megnyugodtak, jónak látták eltenni magukat másnapra. Naca néni a kiskapuig kísérte barátnőjét. Meggyőződött róla, hogy senki sincs a közelben, majd biztonsági okokból minden szónál körbepillantva suttogetta:

- Reza! Most lehetetlent kérek magátu'! Nem is tudom, képes lesz-e megtartanyi! Asztat akarom mondanyi, hogy errü a hüleségrü, ami az imént itten történt, ne szóllunk senkinek! Mind a kettőnket kűröhögnének! Nincsen arra szükségünk!

Reza néni kivételesen hasonló állásponton volt. – Én nem szólok senkinek, ne féllen! Na, jó éccakát! Mennyünk alunnyi!